

mærkning. Jeg tror, at naar vi skulle ind i regelmæssige Tilstande tidligere eller senere — og det er vel værd at have Djnene fæstede derpaa allerede nu, — maa vi komme til at holde Finansloven ren for uvedkommende Stridspørgsmaal. Kunne Tingene enes om det, er det en ganske anden Ting, men kunne de ikke det, saa er det af den Slags Ting, som Folketinget umulig kan holde. Skal det ikke ordnes ved særlig Lov, hvad jeg ikke vil sige er absolut nødvendigt, kunde man vel ved Tillægsbevillingen give en Efterbevilling paa disse Penges og saa nævne Summen, det vil i alt Fald, forekommer det mig, være den rimeligste Vej. Jeg skal ikke gaa nærmere ind paa det, men jeg er altsaa enig med den ærede kongevalgte Landstingsmand i, at naar der ikke kan blive Enighed om disse Anmærkninger, er det en Ordning, som ikke kan holdes.

Hvad Kunstnerne og Forfatterne angaar, som den ærede Landstingsmand ligeledes dvælede ved, maa jeg i Almindelighed bemærke, at jeg tror, at der er en af to Veje at gaa. Enten maa Rigsdagen og Ministeren, det vil altsaa sige Lovgivningsmagten, give til alle de Forfattere og Kunstnere, der have Betingelserne, uden Hensyn til, om de tilhøre den ene eller den anden Retning, enten de høre til den brandesianske Retning eller ogsaa til den mere idealistiske Retning, om jeg for Kortheds Skyld maa bruge det Udtryk, — eller ogsaa kan man gaa en anden Vej, og det er den, at man kun giver til saadanne Forfattere og Kunstnere, om hvilke Stationen saa at sige samler sig. Det kan gerne være, at det vil blive den rigtige Vej, det blev saa sikkert ikke grumme mange, men det kan nok være, at det rent nationalt set og set fra et strengt Bevillings- eller Pengestandpunkt er den rigtige Vej. Men en af de to Veje skulle vi gaa, det er ikke passende for Rigsdagen at føre lange Debatter om en eller anden Forfatters Retning, saaledes at man hører Foredrag paa flere Timer eller i hvert Fald paa Timer, om den ene eller den anden Forfatters udmærkede Egenskaber. Det er ikke rigtigt, og vi maa ind paa en af de to Veje. Det kan være, at min Tanke i den Henseende falder noget sammen med, hvad den ærede kongevalgte Landstingsmand udtalte, jeg ved det ikke, jeg forstod ham ikke ganske paa det Punkt, men det er under alle Omstændigheder min Stilling dertil.

Til Slutning vil jeg gøre en enkelt kort, politisk Bemærkning. Det er den, at ogsaa jeg, ligesom den kongevalgte Landstingsmand, maatte ønske, at vi stode ved Begyndelsen til Enden, ved Afslutningen af

den Stilling, vi nu have haft i flere Aar i politisk Henseende. Uden at ville lægge Dablen til nogen Side absolut, er det vel ikke noget Vidnesbyrd just om politisk Udvikling, at vi nu paa ottende Aar leve i provisoriske Tilstande. Og Befolkningen, i hvert Fald den Befolkning, jeg færdes imellem, har noget ondt ved at forstaa, at naar der staar i Grundloven, at den lovgivende Magt er hos Kongen og Rigsdagen i Forening, det saa kan forstaaes saaledes, at der opretholdes Love i saa mange Aar, som ikke alene ikke ere vedtagne i Folketinget men endogsaa forkastede der ved det private Initiativ. Og hvorledes man end ser paa denne Benyttelse af det private Initiativ, saa meget staar i alt Fald fast, at Folketinget derved dog har tilkendegivet sin Opfattelse af Stillingen. Jeg skal dog, for ikke at misforstaaes, her tilføje, at jeg har jo tidligere sagt min Mening om det private Initiativ, saa naar jeg nu ikke udtaler den, er det for ikke at komme ind paa Gen-tagelser; i den Henseende har jeg slet ikke forandret min Opfattelse. Men altsaa, hvilken Opfattelse man nu end har af det private Initiativ, er det sikkert, at det gennem det er tilkendegivet, at Folketinget ikke billiger disse Love, og som Krieger sagde, hvorledes man nu end ser paa det, kan det dog ikke være rigtigt at betragte de saakaldte bestaaende Love som havende Kvalifikation som Love, der ere vedtagne af selve Rigsdagen, og de kunne allermindst have det efter saa mange Aars Forløb, hvor deres Bestaaen i Virkeligheden gaar, forekommer det mig, over ret rimelige Grænser. Jeg tror, at Befolkningens Autoritetstro, som jeg ikke ønsker og vel ingen af os ønsker, skal vækkes, noget ligger ved fortsatte Tilstande af denne Art, og navnlig tror jeg med Hensyn til Landbefolkningen, der i sit Sind er konservativt, at dens Konservatisme og Autoritetstro lider i Virkeligheden Støde ved en fortsat Bestaaen af saadanne Tilstande. Vi leve jo ikke i saa overordentlig rolige Forhold, i hvert Fald er der nok Tønder til Stridigheder baade her og der, baade i Indlandet og Udlandet; de sociale Forhold ere ingenlunde saa gode — heller ikke de økonomiske — eller saa rolige, at vi ret vel bør vedblive med saadanne Tilstande. For selv om disse provisoriske Tilstande ikke have øvet samme Virkning paa den store Befolkning i Hovedstaden — det er muligt, den har det, og det er muligt, den ikke har det, det skal jeg ikke komme ind paa — som den, jeg har iaagtaget paa Landbefolkningen, turde dog saa meget være sikkert, at vil man gaa en